

ФИНПОЛИЦИЯНЫН БЮДЖЕТКЕ КӨМӨГҮ КӨП



(Башталышы 1-бетте)

Мен мунун баарын финполицияга барып, финполициянын полковниги, Кыргыз Республикасынын Өздүк коопсуздук кызматынын улук оперуполномочукн Шайлоо Нарбеков менен жолугушкандым да уктум. Финансылык полицияга жөн жеринен барганым жок эле. Акыркы убактарда финполиция жоюлат экен деген күбүр-шбыр сөздөр көп айтыла баштады. Анын капчылык чындыгы бар экенин билүү үчүн финполицияга баш баккам. Чынында мындай сөздөр жогору жаткан расмий жарыяланбаганы менен көз бир таанымал адамдар бул маселени козгоп жаткандай көрүнөт. Шамал болбосо дайын башы кыймылдабайт эмеспи. Жооп жибергендей эмне ушунча чоң мекеменин иштешинин зарылдыгы, аткарган ишинин, өлкөгө келтирип жаткан пайдасы жокпу? – деген суроо туулбай койбойт. Негизи мамлекеттик финполиция кызматынын алдына кандай милдеттерди аткаруу коюлган, адегенде мына ушул жагына кыскача токтоло кетели.

Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик финансы полициясы үчүн башкы милдеттердин бири өлкөдөгү экономикалык коопсуздукту камсыз кылуу болуп саналат. Финансылык полициянын миссиясына коомдук мамилелердеги коррупцияга жана өлкөнүн экономикасынын криминалдашуусуна бөгөт коюу кирет. Тандап алынган бул миссия мамлекеттик бюджеттин киреше бөлүгүнө жана анын максаттуу пайдаланылышына контролдук кылуу аркылуу жүзөгө ашырылат. Мамлекетибиздин өнүгүшүнүн азыркы этабында өлкөнүн бюджет республиканын өнүгүүсүнүн негизги багыттары, ошондой эле саясий жана коомдук туруксуздуктун шартында азыркы коркутууларга каршы турууга жөндөмдүүлүгүн аныктаган ядро болуп эсептелет. Ушуну менен катар финполиция кызматынын негизги аракети ишкердик чөйрөсүндө экономикалык кылмыштарды болтурбоого гана багыттабастан, мамлекеттик бийлик жана башкаруу органдарында иштеп, бюджеттик каражаттарга суук кошул салган, ар кандай чүм-бөгөттөн схемаларды пайдалануу менен бюджеттик каражатты уурдаган чиновниктердин кылмыштарын таап чыгып, бетин ачуу болуп эсептелет. Бул кызмат министрликтерде, ведомстволордо эмгектенген жогорку даражадагы кызмат адамдарынын ишкердик субъектилери

не кийлигишкен фактыларды таап чыгуунун үстүндө иштеп келет. Айрым чиновниктердин финансы полициясынын ишине нааразы болуусуна дал ушул себеп түрткү болгон көрүнөт.

Бирок республиканын Мамлекеттик финансы полиция кызматынын өткөн жылдагы аткарган иштерине көз салганыбызда, бул кызматтын бюджетти толтурууда аткарган иштери бараануу экенине күбө болдук. Финансы полициясы аткарган жигердүү иштердин натыйжасында 2010-жылы гана мамлекетке келтирилген 1 миллиард 131 миллион 985 миң сомдук зыян ордуна коюлган. Мунун ичинен 805 миллион 485 миң сом түздөн-түз казыналыкка төгүлгөн. Мындан сырткары бул мекеме салыктар, камсыздандыруу акылары, судулар жана чет өлкөлүк кредиттер, чарба жүргүзүүчү субъектилер жана жарандар боюнча бюджетке 742 миллион 785 миң сомдук карыздарды төктүрүүдө да мамлекеттик органдарга көмөк көрсөткөн.

Салыктар жана бажы төлөмдөрү республиканын бюджетине түздөн-түз түшүүчү каражаттар болуп эсептелет. Салык кызматы, бажы органы ушул каражаттардын түшүп туруусун көзөмөл кылат. Болжолдонгон пландарды аткаруу менен алек болушат. Ал эми финполиция кызматы салык мыйзамын бузуп, салык төлөөдөн чакандарды таап чыгып, алардан салыктарды, бажы төлөмдөрүн бюджетке төлөтүрөт. Алардын ишинин өзгөчөлүгү мына ушунда.

Демек, Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик финансы полициясы кызматы өлкөнүн бюджетин толтуруу боюнча чоң иш жүргүзгөн жана өзүн көп жолу актаган мекеме.

Тилекке каршы, мына ушундай ишчаралардын көрүлгөнүнө карабастан, акыркы убактарда республиканын айрым бир коомдук-саясий ишмерлери тарабынан Кыргыз Республикасынын Мамлекеттик финансы полициясы кызматын кыскартуу жана жоюу жөнүндө маселе көтөрүп жаткандыгы түшүнүктүү. Алар финансылык полициянын кызматкерлерин бизнесмендерди мыйзамсыз текшерсе берет экен, 2009-2010-жылдары финансы полициясы органдарынын кызматкерлерине мыйзам бузгандары үчүн кылмыш иши козголотуур деп айтышууда.

Бул боюнча Кыргыз Республикасынын финансы полициясынын полковниги Шайлоо Нарбеков таптакыр башкача түшүндүрмө берди: “Финансылык полиция органдарынын кызматкерле-

ри тарабынан ишкердиктин субъектилеринин ишине эч убакта негизсиз кийлигишпейт, ага жол да берилбейт. Финполиция органдары ишкердиктин субъектилерине карата текшерүүлөрдү жана оперативдик-издөө амалдарын качан гана мыйзам бузуулар жөнүндө жетиштүү негиздер болгондо колдонуудагы мыйзамдардын талаптарына ылайык жүзөгө ашырат.

Азыркы убакта Мамлекеттик финансы полициясынын кызматы жогорку профессионалдуу кадрлар менен толукталган. Алардын көбүнүн ички иштер органдарында, салык жана бажы кызматтарында иштеген тажрыйбалуу бар. Экономикалык кылмыштардын бетин ачуу боюнча оперативдик издөө, документтик текшерүү, кылмыш-процессуалдык жана эксперттик иштерди аткаруу боюнча тажрыйбалары жетиштүү”.

Белгилей кетүүчү нерсе, өткөн 2010-жылы Кыргыз Республикасынын Өздүк коопсуздук кызматы тарабынан 26 финполиция кызматкерлеринин мыйзам бузууларын аныктап, алар кызматтарынан бошотулган жана 4 кызматкерге кылмыш иши козголгон. Бул факт. Ушул фактыны “Мыйзамсыз иштерди аткаргандыгы үчүн финансы полициясынын кызматкерлери кылмыш жоопкерчилигине тартылган эмес”, – деп айткандар билип алуулары керек экен.

Эми кыскартуу маселесине токтоло кетсек. Адатта мамлекетке пайда келтирбеген, бюджетке оордук алып келген мекемелер жоюлат эмеспи. Ал эми мамлекеттик бюджетке милчилдралган каражаттарды түшүрүп жаткан финансы полиция кызматын жоюу керек дегендердин максаты эмне экени түшүнүктүү. Бул орган өзүн көп эсепте актаган мекеме экени көрүнүп турат. Анткени бул финполицияны кармап туруу үчүн мамлекет тарабынан 125 миллион сом каражат бөлүнүп берилген болсо, анын 117 миллион суму гана пайдаланылган экен. Көрүнүп тургандай мамлекетке түшүргөн акча менен алган акчанын айырмасы асман менен жердей эле болуп турбайбы. Демек, ушундай мекемени жоюуну же кыскартууну кандай зарылдыгы бар? Кыскартуунун пайдалуу жагы болсо бир жок. Бюджетке зыян алып келген кыскартуунун эмне кереги бар? Негизинен бул макалалды бюджетке күйгөнүм үчүн жаздым. Мамлекеттик финполиция кызматынын полковниги Шайлоо Нарбековдун айтканына караганда, эгерде 50 финполиция кызматкери кыскартылса, алардын ар бирине 20 айлык акыны мыйзамдын чегинде төлөп берүү керек тура. Ошондой эле пенсияга жашы жетелектер кыскартууга түшсө, аларга да үч айлык акыны төлөөт. Бул чындыкта ири сумма. Мындан сырткары, бюджетке каражат түшүрүп келген мыкты, жогорку квалификациялуу кадрлар иштен кетишет экен. Мунун баары бюджет үчүн зыян. Ал эми бюджет – жарандарыбыздын акчасы. Ошондуктан Өкмөт мамлекеттик финполиция кызматын кыскартуу же жоюу маселесине олуттуу карап, келечегине салмактуу мамиле жасашы керек – деп эсептейбиз.

Абдимухтар АБИЛОВ,
“Эркин Тоо”